

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum restituatur pœnitenti æqualis dignitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

gratie rationem: quia magis gratis beneficium remissionis magis peccatori confertur: quamuis quae abundanter * peccantes, abundanter doleant, & sic abundantioris habitus gratiae, & uirtutum consequuntur, sicut patet in Magdalena.

Alias non habetur. ly abundanter peccantes.

¶ Ad id uero, quod in contrarium obijcitur dicendum, quod una & eadem gratia maior est proficiens quam incipiens: sed in diuersis hoc non est necessesse: unus enim incipit a maiori gratia, quam alius habeat in statu profectus, sicut Greg. * dicit in 2. Dialog. Quatenus & praesentes & secuturi omnes agnoscerent, Benedictus puer conuersionis gratiam a quanta perfectione cepisset.

Lib. 2. c. 2. an te med.

ARTICVLVS III.

Virum per penitentiam restituatur homo in pristino dignitatem.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod per penitentiam non restituatur homo in pristina dignitatem: quia super illud Amos 5. Virgo Israel cecidit. dicit gloss. * Non negat posse resurgere, sed non resurget uirgo Israel: quia semel aberrans ouis, etsi reportetur humeris pastoris, non habet tantam gloriam, quantam quae numquam errauit. ergo per penitentiam non recuperat homo pristinam dignitatem.

3. d. 57. q. 1. ar. 4. q. 1. ad 2. & 4. d. 14. q. 1. ar. 5. q. 1. ad 3. Et d. 19. q. 1. ar. 3. q. 2. ad 2. Et d. 37. q. 2. ar. 2. ad 4. Gl. ord. abid. Refertur in decre. d. 50. e. quicquid. Innoc. 1. e. 7. 6. ad Agathen. & Mart. ed. habetur d. 50. c. 1. Canon. apud.

¶ 2. Præ. Hiero. * dicit, Quicumque dignitate diuini gradus non custodiunt, contenti fiant animam saluare: reuerti enim in pristinum gradum difficile est. Et Innoc. Papa * dicit, quod apud Niceam constituti canones, penitentes etiam ab infimis officii clericorum excludunt. non ergo per penitentiam homo recuperat pristinam dignitatem.

In decret. d. 50. ca. hi qui altari.

¶ 3. Præ. Ante peccatum potest aliquis ad maiorem gradum ascendere, non autem hoc post peccatum conceditur penitenti: dicitur enim Ezech. 44. Leuitæ qui recesserunt a me, numquam appropinquabunt mihi, ut sacerdotio fungantur. Et sicut habetur in decret. d. 50. in Hilerdensi * concilio legitur, Hi qui sancto altari deseruiunt, si subito in stenda carnis fragilitate corruerint, & domino respiciente digne penituerint, officiorum suorum sic loca recipiant, ut non possint ad altiora officia ulterius promoueri. non ergo penitentia restituit hominem in pristinam dignitatem.

Greg. lib. 7. sui regitri ca. 3. circa med. referatur d. 50. ca. Quia sanctitas tua. Refertur d. 50. c. Contra uices, & sumitur ex concilio Agathensi c. 2. uel 1. ut aliqui libri habent.

SED CONTRA est, quod sicut in eadem dist. legitur, Greg. * scribens Secundino, dicit, post dignam satisfactionem credimus hominem posse redire ad suum honorem. Et in concilio Agathensi * legitur, contumaces clerici, prout dignitatis ordo permiserit, ab episcopis corrigantur: ita ut cum eos penitentia correxerit, gradum suum dignitatemque recipiant.

RESPON. Dicendum, quod homo per peccatum duplicem dignitatem amittit: unam, quantum ad Deum, aliam uero, quantum ad ecclesiam: quantum autem ad Deum, amittit duplicem dignitatem, unam principalem, qua scilicet computatus erat inter filios Dei per gratiam: & hanc dignitatem recuperat per penitentiam, quod significatur Luca. 15. in filio prodigo, cui penitenti pater iussit restitui stolam primam, & anulum, & calciamenta. Aliam uero dignitatem amittit secundariam, scilicet innocentiam, de qua (sicut ibidem legitur) gloriabatur filius senior dicens, ecce tot annis seruo tibi, & numquam mandatum tuum

præteritui: & hanc dignitatem penitens recuperare non potest. Recupera tamen quandoque aliquid maius: quia, ut Gregor. * dicit in Homil. de centum ouibus, qui errasse a Deo se considerant, dant præcedentia lucris sequentibus recomperant. Maius ergo gaudium de eis fit in celo: quia & dux in prelio plus eum militem diligit, qui post fugam reuersus hostem fortiter premit, quam illum qui numquam terga præbuit, & numquam aliquid fortiter fecit. Dignitatem autem ecclesiasticam homo per peccatum perdit, quia indignum se reddit ad ea, quae competunt dignitati ecclesiasticæ exercenda: quia quidem recuperare prohibetur, uno modo, quia non panitet: unde Isidor. ad Missianum * episcopum scribit (sicut in eadem distinet. ¶ legitur c. Domino.) Illos ad pristinos gradus redire canones præcipiunt, quos penitentiæ præcessit satisfactio, uel condigna peccatorum confessio. At contra hi, qui a uitio corruptionis non emendantur, nec gradum honoris, nec gratiam recipiunt communionis. Secundo, quia penitentiam negligenter facit: unde in eadem dist. cap. * si quis diaconus, dicitur, cum in aliquibus nec compunctio humilitatis, nec instantia orandi apparet nec ieiunijs, uel lectionibus eos uacare uideamus, possumus uisulose re si ad pristinos honores redirent, cum quanta negligentia permanerent. Tertio, si commisit aliquod peccatum, quod habet irregularitatem annexam: unde in eadem dist. * ex concilio Martini Papæ dicitur, si quis uiduam, aut ab alio relictam duxerit, non admittatur ad clerum, quod si irrepperit, deiciatur. Similiter si homicidii, aut facti aut precepto, aut consilio, aut defensione post baptismum conscius fuerit, sed hoc non est ratione peccati, sed ratione irregularitatis. Quarto pro scandalum: unde & in eadem dist. legitur c. de his uero, Rabanus * dicit, Hi qui deprehensi uel capri fuerint publice in periurio, furto, atque fornicatione, & ceteris huiusmodi criminibus, secundum canonum sacrorum instituta a proprio gradu decedant, quia scandalum est populo Dei, tales personas super se positas habere: qui autem de prædictis peccatis absconse à se commissis, occulte sacerdoti confitentur, si se per ieiunia & elemosinas, uigiliasque, & sacras orationes purgare curauerint, his etiam gradu proprio seruato spes ueniae de misericordia Dei promittenda est. Et hoc est quod dicitur extra de qualitate ordinandorum, cap. * questum, si crimina ordine iudicario comprobata, uel alias notoria non fuerint, præter reos homicidij, post penitentiam in susceptis, uel iam suscipiendis ordinibus impedire non possunt.

Hom. 24. euang. in iud. gaudet est in celo super uno.

Alias Mag. sanum. In dec. 50. c. 150. san. 80. parum a principio.

In dec. 50. c. si quis diaconus, circa medium.

Dist. 50. e. si quis uidua.

Rabanus in li. Pen. ca. 1. Refertur d. 50. c. de his uero.

In dec. li. i. tit. 1. Et est de temporibus ordinationum c. 7. & est uisum.

D. 1169.

In corp. ar. Aug. in ep. 50. ad Bonifacium, ubi quantaliam ante signum epist. 202. Eodem loco nunc promittit quod.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod eadem ratio est de recuperatione uirginitatis & de recuperatione innocentiae, quæ pertinet ad secundariam dignitatem quod ad Deum. AD SECVNDVM dicendum, quod Hieronymus in uerbis illis non dicit esse impossibile: sed esse difficile hominem recuperare post peccatum pristinum gradum: quia hoc non conceditur nisi perfecte penitenti, ut dictum est. * Ad statuta autem canonum, quæ hoc prohibere uidentur, rñdet * Aug. Bonifacio scribens, ut constitueretur in ecclesia, ne quisquam post alicuius criminis penitentiam, clericatum accipiat, uel ad clericatum redeat, uel in clericatu maneat, non desperatione indulgentiae: sed rigore factum est discipline, alioquin contra clauas ecclesie datas disputabitur, de quibus dictum est. * Quæcumque solueritis super terram, soluta erunt & in celo. Et postea subdit, nam & sanctus

ARTICVLVS V.

ctus Dauid de criminibus mortiferis egit penitentiam, & tamen in honore suo persistit, & beatum Petrum quando amarissimas lachrymas fudit, utique dominum negasse penituit, & tamen Apostolus permanit: sed non ideo putanda est superuacua posteriorum doctorum diligentia: qui ubi saluti nihil detrahebatur, humilitati aliquid addiderunt: experti, ut credo, aliquorum fictas penitencias per affectatas honorum * potentias.

AD TERTIVM dicendum, quod illud statutum intelligitur, de illis, qui publicam penitentiam agunt: qui postmodum non possunt ad maiorem provehi gradum. nam & Petrus post negationem, pastor omnium Christi constitutus est, ut patet Ioan. vii. ubi etiam Chryl. dicit, * quod Petrus post negationem & penitentiam, ostendit se habere maiorem fiduciam ad Christum: qui enim in coena non audebat interrogare, sed Ioanni interrogationem commisit, huic postea & praepositura fratrum credita est, & non solum non committit alteri interrogare, quod ad ipsum pertinet, sed de reliquo ipse pro Ioanne magistrum interrogat.

ARTICVLVS IIII.

Utrum opera uirtutum in charitate facta possint mortificari.

AD QVARTVM sic proceditur. Vt, quod opera uirtutum in charitate facta, mortificari non possint. Quod non est, immutari non potest: sed mortificatio est quaedam mutatio de uita in mortem. cum ergo opera uirtutum postquam facta sunt, iam non sunt, uidetur quod ulterius mortificari non possint.

¶ 2 Præ. Per opera uirtutum in charitate facta, homo meretur uitam æternam: sed subtrahere mercedem merenti, est iniustitia, quæ non cadit in Deum. ergo non potest esse, quod opera uirtutum in charitate facta, per peccatum sequens mortificentur.

¶ 3 Præ. Fortius sunt fortiora quibuslibet peccatis: quia ut dicitur Prouerb. 10. Vniuersa delicta operit charitas. ergo uidetur, quod opera in charitate facta, per sequens mortale peccatum mortificari non possint.

SED CONTRA est, quod dicitur Ezech. 18. Si auer terit se iustus a iustitia sua, omnes iustitias eius quas fecerat, non recordabuntur.

RESPON. Dicendum, quod res uiua per mortem perdit operationem uitæ. unde per quandam similitudinẽ dicuntur res mortificari, quando impediuntur a iustitia proprio effectu uel operatione. Effectus autem operum uirtuosorum, quæ in charitate fiunt, est perducere ad uitam æternam, quod quidem impeditur per peccatum mortale sequens, quod gratiam tollit: & secundum hoc opera in charitate facta, mortificari dicuntur per sequens peccatum mortale.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut opera peccatorum transeunt actu, & manent reatu, ita opera in charitate facta, postquam transeunt actu, manent merito in Dei acceptatione. & secundum hoc mortificantur, in quantum impeditur homo, ne consequatur suam mercedem.

AD SECVNDVM dicendum, quod sine iniustitia potest merces subtrahi merenti, quando ipse reddidit se indignum mercede per culpam sequentem. nam & ea quæ homo iam accepit, quandoque iuste propter culpam perdit.

AD TERTIVM dicendum, quod non est propter fortitudinem operum peccati, quod mortificantur opera prius in charitate facta: sed est propter libertatem uoluntatis, quæ potest a bono in malum deflecti.

Utrum opera mortificata per peccatum, per penitentiam reuiuiscant.

AD QVINTVM sic proceditur. Vt, quod opera mortificata per peccatum, per penitentiam non reuiuiscant. sicut enim per penitentiam subsequenter remittuntur peccata præterita, ita etiam per peccatum sequens mortificantur opera prius in charitate facta: sed peccata dimissa per penitentiam non redeunt, ut supra dictum est. ergo uidetur, quod opera mortificata, per charitatem non reuiuiscant.

¶ 2 Præ. Opera dicuntur mortificari, ad similitudinem animalium, quæ moriuntur, ut dictum est: sed animal mortuum non potest iterum uiuificari. ergo nec opera mortificata possunt iterum per penitentiam reuiuiscere.

¶ 3 Præ. Opera in charitate facta, merentur gloriam secundum quantitatem gratiæ uel charitatis: sed quæ per penitentiam homo resurgit in minori gratia uel charitate. ergo non consequitur gloriam secundum meritum priorum operum. & ita uidetur, quod opera per peccatum mortificata, non reuiuiscant.

SED CONTRA est, quod supra illud Ioel. 2. Reddam uobis annos, quos comedit locusta, dicitur * gl. Non patiar perire ubertatem, quam cum perturbatione animi amisistis: sed illa ubertas est meritum bonorum operum, quod fuit perditum per peccatum. ergo per penitentiam reuiuiscunt opera meritoria prius facta.

RESPON. Dicendum, quod quidam dixerunt, quod opera meritoria per peccatum sequens mortificata, non reuiuiscunt per penitentiam subsequenter, considerantes, quod opera illa non remaneant, ut iterum uiuificari possint: sed hoc impedire non potest, quin uiuificentur: non enim habent uim perdendi in uitam æternam (quod pertinet ad eorum uitam) solum, secundum, quod actu existunt, sed et postquam actu esse desinunt, secundum, quod remanent in acceptatione diuina. Sic autem remanent quantum est de se, etiam postquam per peccatum mortificantur: quia semper Deus illa opera, prout facta fuerunt, acceptabit, & sancti de eis gaudebunt, secundum illud Apoc. 2. Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam: sed quod isti, qui ea fecerunt, non sint efficacia ad ducendum in uitam æternam, prout uenit ex impedimento peccati superuenientis, per quod ipse redditus est indignus uita æterna. Hoc autem impedimentum tollitur per penitentiam, in quantum per eam remittuntur peccata. unde restat, quod opera prius mortificata, per penitentiam recuperant efficaciam perducendi eum, qui fecit ea, in uitam æternam, quod est ea reuiuiscere. Et ita patet, quod opera mortificata, per penitentiam reuiuiscunt.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod opera peccati, per penitentiam abolentur secundum se: ita scilicet quod ex eis ulterius Deo indulgente, nec macula, nec reatus inducatur: sed opera in charitate facta non abolentur a Deo, in cuius acceptatione remanent: sed impedimentum accipiunt ex parte hominis operantis: & ideo remoto impedimento, quod est ex parte hominis operantis, Deus implet ex parte sua illud, quod opera merebantur.

AD SECVNDVM dicendum, quod opera in charitate facta non mortificantur secundum se (sicut dictum est) sed solum per impedimentum superueniens ex parte operantis. A talia autem moriuntur secundum se, in quantum priuantur principio uitæ: & ideo non est simile.

AD TERTIVM dicendum, quod ille qui per penitentiam resur-

4.d. 14. q. 3. ar. 3. q. 1. Et d. 22. q. 1. ar. 1. ad 6. & Hebra. 6. Iec. 1. & Iec. 3.

q. præ. ar. 1.

art. præ.

glo. interlinearis ibid.

D. 951.

In corp. art.

14. in gaudi celo. 1. ad 6. & Hebra. 6. Iec. 1. & Iec. 3.

Mem. Per Joannem primum...

o. o. si uia...

in cas. d. hio...

Er. ek. mpor. dima. n. 47. uie.

p. ar. nepi. r. il. m. g. ca. u. 2. 1000. ror. 20.